

A Fővárosi Ítéltábla dr. Győző Gábor ügyvéd (fél címe 1) által képviselt felperes neve(felperes tartózkodási helye) felperesnek, dr. Madej Ferenc ügyvéd (fél címe 2) által képviselt alperes neve(alperes címe) alperes ellen, személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2013. február 21. napján meghozott, 22.P.20.189/2012/17. számú ítélete ellen a felperes részéről 18., az alperes részéről 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, a becsület megsértésére vonatkozó jogsértés megállapítását mellőzi, és azt állapítja meg, hogy a testi és lelki egészséghez fűződő jogsértés mellett az alperes a felperes emberi méltósághoz fűződő jogát sértette meg.

A nem vagyoni kártérítés összegét 1.200.000 (Egymilliókétszázezer) forintra és járulékaira felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A peres felek fellebbezési költségeiket maguk kötelesek viselni.

A le nem rótt 160.000 (Százhatvanezer) forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a felperes személyhez fűződő jogait, ezen belül a testi és lelki egészséghez fűződő jogait és becsületét megsértette azzal, hogy az alkalmazásában álló bv felügyelő a felperes sérelmére bántalmazás hivatalos eljárásban és súlyos testi sértés kísérlete bűncselekményt követett el.

Kötelezte az alperest, hogy a felperestől a jogsértés miatt magánlevélben kérjen elnézést 15 napon belül.

Kötelezte továbbá, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 800.000 forint nem vagyoni kártérítést, valamint ezen összeg után 2009. július 21-től a kifizetésig járó és a mindenkorin jegybanki alapkamattal megegyező összegű kamatait.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 40.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjat.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Úgy határozott, hogy a le nem rótt 120.000 forint illetéket és az állam által előlegezett 124.460 forint szakértői díjat az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítéletében ismertette a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 75. § (1) bekezdését, 76. §-át, 84. § (1) bekezdésének a)-e) pontjait, 348. § (1) bekezdését, 349. § (1), (3) bekezdéseit.

Abból indult ki, hogy a felek között nem képezte vita tárgyát az, hogy az alperessel szolgálati viszonyban álló személy követte el a felperes sérelmére a bűncselekményt.

Rámutatott, hogy az alperessel szolgálati viszonyban állók vonatkozásában a kártérítési felelősség vizsgálata esetén az általános feltételekhez képest figyelemmel kell lenni a felróhatóságra, illetőleg a jogorvoslati lehetőségek kimerítésére.

A felperest ért bántalmazás miatt a felperes részére rendes jogorvoslati lehetőség nem állt rendelkezésre, az alperes felróhatósága pedig megállapítható volt. Ugyan nem az alperesi szervezet követte el közvetlenül a jogsértést, de az általa felhozott kimentési okok nem voltak helytállóak. Az alkalmazott kiválasztása során, feladatai meghatározásakor, utasításokkal való ellátásakor az alperes jogszerűen járt el, e körben őt mulasztás nem terheli, ez azonban nem jelentheti azt, hogy ezzel a felelőssége kimerült. A munkavégzés során az alperesnek ugyanis olyan körülményeket kell teremtenie, hogy a szolgálat ellátása során az alkalmazott a szabályokat ne tudja megszegni, figyelemmel a munkavégzés speciális jellegére is. A ténylegesen kárt okozó személy a munkáltató által biztosított lehetőségek révén került abba a helyzetbe, hogy kárt okozhasson a felperes sérelmére.

Az alperes eredménnyel nem tudta kimenteni magát, mivel ez csak akkor lehetséges, ha igazolja, hogy az alkalmazott maga úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A perbeli esetben egyértelmű, hogy az alperessel szolgálati viszonyban álló személy, szolgálati feladatai ellátása során került sor a felperes bántalmazására, ezért az alperes kártérítési felelőssége fennállt.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy mindezek alapján az alperessel szolgálati viszonyban álló személy a testi épség és az emberi méltóság megsértésére alkalmas cselekményt követett el, ezért ezen személyhez fűződő jogok megsértését az elsőfokú bíróság az alperes terhére megállapította. Ezzel összefüggésben megalapozottnak találta az elégtételadás és a kártérítés iránti igényt is, azonban a felperes nem vagyoni kártérítés iránti igényét eltúlzottnak minősítette.

A perben beszerzett szakértői vélemény alapján arra következtetett, hogy a felperesnél már korábban fennálló pszichés problémák súlyosbodtak. Önmagában az, hogy a gyógyszeres terápián változtatni nem kellett, nem jelenti azt, hogy lelki életében hosszabb távú nyomot nem hagyott a perbeli eset. Megállapította azt is, hogy a nem vagyoni károsodás bekövetkeztéhez elegendő akár a rövid távú lelki sérülés is. Külön bizonyítás nélkül, köztudomású tényként elfogadható, hogy egy testi sérüléssel járó bűncselekmény, különösen egy helyzeténél fogva kiszolgáltatott személy hátrányára a testi fájdalomon kívül hátrányos érzelmi reakciót is eredményez. Mindezekre tekintettel - figyelemmel a kialakult bírói gyakorlatra is - a nem vagyoni kártérítés összegét 800.000 forintban állapította meg, és ennek megfizetésére kötelezte az alperest az igényelt kamatokkal együtt.

A perköltség viseléséről a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 81. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben mind a felperes, mind az alperes fellebbezést nyújtott be.

A felperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, és a nem vagyoni kártérítés összegének 2.000.000 forint és ennek 2009. július 21. napjától a kifizetés időpontjáig esedékes, a törvényben meghatározott mértékű kamat megfizetésére való felemelését.

Álláspontja szerint a felperes által elszenvedett testi sérülésekkel összefüggésben figyelembe veendő, hogy reálisan fennállt a súlyos sérülés okozásának lehetősége is. Értékelni szükséges továbbá, hogy a felperest a bántalmazás kiszolgáltatott, fogvatartotti helyzetében érte, mégpedig magánelzárás végrehajtása során. Megállapítható volt továbbá az is, hogy az alperessel szolgálati viszonyban álló személy nem a szolgálati feladatát látta el, és a bántalmazásra a felperes egyébként semmilyen okot nem szolgáltatott. Értékelnie kellett volna az elsőfokú bíróságnak azt a körülményt is, hogy a bántalmazást olyan személy követte el, aki a törvény által számára biztosított erőszak alkalmazási lehetőséggel és a hivatásába vetett közbizalommal élt vissza.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem mérlegelte teljes körűen a bizonyítékokat a bántalmazással okozott hosszabb távú hatások tekintetében. A pszichológusi szakvélemény egyértelműen rögzítette, hogy a bántalmazás közepesen súlyos pszichés károsodást, közepes fokú lelki traumát okozott, megállapította azt is, hogy a felperesnél fokozottabb szorongás és stigmatizáció is keletkezett.

Az alperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperesi kereset teljes elutasítását.

Kifejtette, hogy az alperessel szolgálati viszonyban állt személy a bántalmazást nem a jogszabályban előírt, illetőleg az alperesi munkáltató által meghatározott feladatok teljesítése körében, illetőleg érdekében valósította meg. Úgy vélte, hogy az alperes a cselekményt és annak következményeit nem láthatta előre, így azt el sem háríthatta.

Előadta, hogy a felperes a bántalmazást megelőzően is gyógyszeres kezelésben részesült szorongásos panaszai miatt. A korábban elvégzett vizsgálatok során is megállapítást nyert, hogy alkalmazkodási zavara, hangulati nyomottsága és enyhe fokú szellemi visszamaradottság tapasztalható nála. A felperesnél a bántalmazás következtében alapvető személyiségtulajdonságaiban nem állt be változás, a bántalmazással ok-okozati összefüggésben gyógyszeres kezelésre nem volt szükség. Kitért arra is, hogy a felperes szorongásait a személyisége mellett felerősíti az a körülmény is, hogy jelenleg szabadságvesztés büntetését tölti, amely azonban nem róható az alperes terhére.

Megítélése szerint a perbeli szakvélemény nem támasztja alá, hogy a felperes emberi méltósága, illetőleg testi- és lelki egészséghez való joga sérült. A testi és pszichés terhelésre hivatkozás nem alapozza meg azt, hogy bizonyítás nélkül megállapítást nyerjen a személyhez fűződő jogsérelem.

Arra az esetre, ha a másodfokú bíróság a kereset jogalapját fennállónak minősíti, kérte a nem vagyoni kártérítés csökkentését. Utalt arra is, hogy az alperes költségvetési szerv, és ennél fogva anyagi viszonyai korlátozottak.

A felperesi fellebbezés részben alapos, az alperesi fellebbezés alaptalan.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal túlnyomó részt egyetértett, azonban a megállapított nem vagyoni kártérítés összegét nem találta arányban állónak az elkövetett jogsértéssel, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A Ptk. 75. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.

A Ptk. 76. §-a alapján a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen - egyebek mellett - a testi épség, az egészség és az emberi méltóság megsértése.

Tekintettel arra, hogy az eljáró büntető bíróság jogerősen megállapította az alperessel szolgálati viszonyban állt személy bűnösségét bántalmazás hivatalos eljárásban és súlyos testi sértés kísérlete cselekmények miatt, ezért nyilvánvalóan következethető volt az is, hogy ezen magatartás következményeként a felperes polgári jog által védett személyiségi jogai is sérelmet szenvedtek.

Annak megállapítására, hogy a személyiségi jogsértés kinek a terhére állapítható meg - az ezzel összefüggő objektív és szubjektív szankciók alkalmazásával -, a Ptk. 348. § (1) bekezdése szerinti szabályt kellett alkalmazni. Figyelemmel kellett lenni arra is, hogy a Pp. 163. § (3) bekezdése szerint, külön bizonyítás nélkül is megállapítható, hogy a felperest nyilvánvalóan nem vagyoni hátrány érte a vele szemben elkövetett erőszakos magatartás miatt.

Az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott a kártérítési felelősség körében a Ptk. 349. § (1) bekezdésében foglalt feltételek figyelembevételére. Azt is helyesen értékelte, hogy megfelelő kimentési okot az alperes nem tudott igazolni a saját, illetve a vele szolgálati viszonyban álló személy vonatkozásában. Külön kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a büntetőeljárás során terjedelmes bizonyítást folytatott le az eljáró bíróság arra, hogy az alperessel szolgálati viszonyban álló személy mikor és milyen módon juthatott a felperes zárkájához, holott szolgálati jogosultságai alapján erre nem lehetett volna módja. Megállapítást nyert az, hogy az elektronikus beléptető rendszer és az írásban vezetett belépési regiszter ellenére, jogosultság hiányában a börtönőr a felperesi zárkához juthatott. Ilyen körülmények között egyértelmű, hogy az alperesi magatartás is közrejátszott abban, hogy a belső szabályok megsértésével kerülhetett a büntetés-végrehajtási alkalmazott abba a helyzetbe, hogy egyáltalán bántalmazhassa a felperest.

Az alperessel szolgálati viszonyban állt személy indítékai kétséget kizáró módon nem váltak ismertté a büntetőeljárásban, de ez részben közömbös is a perbeli jogvita megítélése körében, csak annyiban van jelentősége, hogy a felperes magatartásának volt-e valamely kiváltó oka a bántalmazásra, akár provokatív, akár egyéb okból. A felperesi magatartás tekintetében azonban ilyen megállapítást a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján nem lehetett megállapítani.

Mindezekre tekintettel külön szakértői bizonyítás nélkül is megállapítható volt, hogy a felperes testi- és lelki egészséghez, valamint emberi méltósághoz fűződő személyiségi joga sérelmet szenvedett.

Megállapította a másodfokú bíróság az elsőfokú iratanyag áttekintése alapján, hogy a felperes a becsületének megsértésére vonatkozó kereseti kérelmet nem terjesztett elő, ugyanakkor emberi méltóságának sérelmét határozottan állította, és kérte megállapítani.

Tekintettel arra, hogy az alperesi fellebbezés a teljes elsőfokú bírósági ítéletet támadta, a másodfokú bíróság elsősorban a jogsértés megállapítása körében változtatta meg az elsőfokú határozatot annyiban, hogy a becsület megsértésére vonatkozó jogsértés megállapítását mellőzte, és azt állapította meg Ptk. 84. § (1) bekezdésének a) pontja alapján, hogy a testi- és lelki egészséghez fűződő jogsértés mellett, az alperes a felperes emberi méltósághoz fűződő jogát is megsértette.

A jogsértés megállapítására tekintettel az elsőfokú bíróság a Ptk. 84. § (1) bekezdésének c) pontja szerint helyesen alkalmazta az elégtételadás jogkövetkezményét, melyet az alperes tartalmilag a jogsértés megállapítását érintő módosítás szerint köteles megtenni.

Az elsőfokú eljárásban beszerzett szakértői vélemény megerősítette azt a köztudomású ténynek tekinthető körülményt, hogy a felperest nem vagyoni hátrány érte, ugyanakkor megalapozta azt, hogy a jogsérelemmel arányban álló nem vagyoni kártérítés legyen megállapítható a felperes javára. A felperes nem vitásan hosszabb ideje a fogvatartása következtében jelentős lelki megterhelés alatt áll. A fogvatartás körülményein azonban túlmutat egy, a jogszabályok által kifejezetten tilalmazott magatartás következtében elszenvedett jogsérelem, amely egyben nyilvánvalóan testi és lelki értelemben is hátrányt jelent a felperesnek. A szakvélemény egyértelműen megállapította, hogy a felperesnél a bántalmazás eredményeként szorongás keletkezett, amely nem kizárólagosan csak a saját elmondásaiból származik. Azt is az értékelés körébe kellett vonni, hogy az eset eredményeként a felperes stigmatizált helyzetbe került a büntetés-végrehajtás sajátos belső viszonyai között. Mindezek mellett mérlegelni kellett azt is, hogy a bántalmazás nyilvánvalóan félelemérzetet váltott ki a felperesnél, melyet a jogosulatlanul zárkába érkező, küzdősporti jártasságot mutató alperessel szolgálati viszonyban álló bántalmazása váltott ki.

A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összege nem állt arányban a felperes személyét ért hátrányokkal, illetőleg a hasonló ügyekben követett joggyakorlattal, ezért a nem vagyoni kártérítés összegét 1.200.000 forintra felemelte. Ezzel összefüggésben elsősorban azt értékelte a másodfokú bíróság, hogy a jogsértés kiemelten súlyos volt, és közvetlenül az emberi méltóság sérelmével járt.

Kitér a másodfokú bíróság arra is, hogy nem volt figyelembe vehető az alperes azon hivatkozása, mely szerint költségvetési szerv volta miatt az anyagi forrásai előre meghatározottak. A kártérítési felelősség alkalmazása esetén a károkozó vagyoni viszonyai ilyen tekintetben nem képezhetik mérlegelés tárgyát.

A fellebbezési eljárás eredményeként a peres felek egyaránt részben pernyertesek és részben pervesztéseknek minősülnek, ezért erre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint úgy határozott, hogy a felek fellebbezési költségeiket maguk viseljék.

A felperes személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége miatt a le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a szerint.

Budapest, 2013. december 17.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

. Kisbán Tamás s.k.. Hercsik Zita s.k.
előadó bíró bíró

A kiadmány hitel  l:
tisztviselő